

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku. Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31 50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto. Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SLOVENE

Bollettino No 969
Accaniti combattimenti in Tripolitania
In Tunisia i gruppi dell'Asse guadagnavano terreno — Due piroscafi nemici affondati, tre incendiati
Notevole attività dell'aviazione

Il Quartiere Generale delle FF.AA. comunica: In Tripolitania reparti italiani e germanici hanno opposto accanita resistenza alla persistente pressione nemica, infliggendo all'avversario sensibili perdite. Scontri di pattuglie si sono risolti a nostro vantaggio nel Fezzan. Sul fronte tunisino gruppi da combattimento italo-tedeschi guadagnavano terreno in riu-scite puntate, nel corso delle quali venivano prese alcune decine di prigionieri. L'aviazione ha svolto nella giornata notevole attività appoggiando efficacemente le operazioni terrestri ed intercettando con successo formazioni nemiche: cacciatori dell'asse abbatterono nove apparecchi fra cui alcuni plurimotori; un altro quadrimotore precipitava sotto il tiro di batterie contraeree. Bona è stata bombardata da nostri aerei. Nelle acque algerine un importante convoglio era attaccato da velivoli germanici che affondavano due piroscafi di medio tonnellaggio e altri tre ne incendiavano. Ripetute incursioni su Tripoli hanno causato danni notevoli ad edifici civili ed un certo numero di vittime tra la popolazione libica. Porto Empedocle è stata attaccata da aerei avversari: nessun obiettivo militare risulta colpito; danni non gravi ad alcuni fabbricati; due morti e nove feriti tra gli abitanti. Le artiglierie della difesa distruggevano uno dei bombardieri partecipanti all'azione.

Vojno poročilo št. 969
Zagrizeni boji v Tripolisu
V Tunisu so osne skupine pridobile ozemlje — Dva sovražna parnika potopljena, trije zažgani — Znatno delovanje letalstva

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil ob- javlja: V Tripolisu so italijanski in nemški od- delki nudili zagrizen odpor vztrajnemu sovražnemu pritisku ter so zadali nasprotniku občutne iz- gube. V Fezzanu so se končali v našo korist spopadi med oglednicami. Na tuniskem bojišču so italijansko-nem- ške bojne skupine pridobile ozemlje v uspehih sunkih, med katerimi je bilo zajetih nekaj dese- tin ujetnikov. Letalstvo je podnevi razvijalo znatno delova- nje in je uspešno podpiralo kopenske boje ter z uspehom prestregalo sovražne skupine. Osi lovci so zbili 9 strojev, med njimi nekaj večmotorni- kov. Nek drugi štirimotorni je treščil na tla, za- det od protiletalskega topništva. Naša letala so bombardirala Bono. V alžirskih vodah so nemška letala na- padla pomembno spremeljavo, potopila dva sred- njevelika parnika, druge tri pa zažgala. Ponovni poleti nad Tripolis so povzročili znatno škodo na civilnih zgradbah in določeno število žrtev med libijskim prebivalstvom. Nasprotna letala so napadla pristanišče Em- pedocle. Noben vojaški cilj ni bil zadet. Na nekaterih poslopih je lažja škoda; med prebivalstvom sta bila dva mrtva in devet ranje- nih. Obrambno topništvo je zabilo en bombnik, ki se je udeležil napada.

V Rusiji vladajo Judje

Budimpešta, 19. jan. AS. Bivši madžarski vo- jaški odposlanec v Moskvi je napisal knjigo z na- slovom »Vloga Judov v Sovjetski zvezi« V tem zanimivem delu madžarski general najprej ugo- tavlja, da je večina ljudskih komisarjev, to je so- vjetskih ministrov, Judov, prv tako pa tudi 55 odstotkov državnih uradnikov Judov. Politično policijo GPU sestavljajo v veliki večini Judje. De- jansko se torej lahko reče, da 4 milijone Judov v Sovjetski zvezi vladajo prebivalstvo 183 milijonov duš, ki ga sestavljajo Rusi in druge narodnosti. Položaj Judov v Rusiji pod komunistično vla- davino je bil vedno ugoden, danes pa je zaradi vojne še ugodnejši. Rusko ljudstvo sovraži Jude, toda ni sposobno storiti kaj zoper nie, to pa samo zaradi tega, ker je oblast skoraj izključno le v jugovskih rokah. Med sovietskimi ministri so naslednji Judje: Berla, minister za notranje zadeve in poglavar GPU, Weiser, komisar za industrijo in oborožitev, Jakovljev, minister za kmetijstvo, Barman, mi- nister za promet; dalje minister za javna dela; Mehliis, minister za državno nadzorstvo; Lozov- ski, namestnik zunanjega ministrstva; Munstein,

Usoda švedskih ladij
Stockholm, 18. jan. AS. Švedska vlada je iz- vedela iz pristojnega ameriškega vira, da je bilo od začetka vojne potopljenih 130 švedskih ladij, najetih od Amerikancev in Angležev in ki so plule v zavazniških ladijskih spremeljavah. Pri tem je zgubilo življenje 700 švedskih mornarjev. Skup- na tonaža teh potopljenih ladij znaša poldrug mi- lijon ton.

Sovražni napadi v Kavkazu odbiti

Tudi pri Stalingradu in na ostalih odsekih vzhodnega bojišča so Sovjeti brez uspeha napadali — 93 ruskih tankov in 16 letal uničenih — Letalski napad na Dover

Hitlerjev glavni stan, 19. jan. Nemško vr- hovno poveljstvo objavlja: Nemške in rumunske čete so v zapadnem Kavkazu odbile sovražne napade. V sever- nem Kavkazu in na donskem področ- ju so v teku nadaljnje borbe s spremenljivo sre- čo. 17. in 18. januarja je bilo uničenih 62 sovjet- skih oklepnih vozil. Čete v področju Stalingrada se v težkih borbah vztrajno branijo proti stalno ponavljajo- čim se sovražnim napadom. Krajevni sovjetski napadi v srednjem od- seku vzhodnega bojišča in južnovzhodno od Il- menskega jezera so ostali brez uspeha. Južno od Ladoškega jezera je sovraž- nik z močno topniško podporo ponovil svoje napade, ki so bili v težki borbi z velikimi kr- vavimi izgubami zanj odbite. V obeh teh odse- kih je bilo uničenih 31 oklepnih vozil. V letalskih bitkah, v katerih so uspešno so-

delovali tudi slovaški lovci, je bilo brez lastne izgube sestreljenih 16 sovražnih letal. V Severni Afriki nudi nemško-itali- janska oklepna armada sovražniku nadalje trdo- vraten odpor. Nemške čete so v Tunisu na več odsekih vdrele v sovražne položaje in zavzele več živah- no branjenih gorskih postojank. Borbena letala so preteklo noč v pristanišču Boni potopila dve ladiji z 12.000 tonami, poško- dovala pa 2 tovorna parnika srednje velikosti. Nad Severno Afriko je bilo sestreljenih 10 sov- račnih letal. V področju ob Rokavskem prelivu, nad Nemškim zalivom in ob norveški obali je bilo sestreljenih 8 sovražnih letal. Skupina nemških bojnih letal je 18. januarja v večernih urah napadla z rušilnimi in zažigalnimi bombami mesto in pristanišče Dover. Vsa letala so se vrnila.

Berlin, 19. januarja. AS. Nemška uradna po- ročevalska agencija je zvedela, da so bile nemške čete južno od Ladoškega jezera predvčerajšnjim zapletene v hude obrambne boje. Od 5. januarja so oddelki nemške vojske uničili ali onesposobili na tem odseku 229 sovjetskih oklepnih vozil. V stalingrajski pokrajini se nemške čete z zagrize- nim vojnim zanosom bore in odbijajo nove močne sovjetske napade. Na srednjem odseku je bilo 17. januarja le krajevno delovanje. Nemške čete so odbile sovjetske napade. Jugovzhodno od Il- menskega jezera so izpodleteli nekoliko slabši boljševiški napadi ob odporu nemških čet, ki so pri teh bojih uničile nadaljnjih 8 oklepnikov.

Madžarski odsek
Budimpešta, 19. januarja. AS. Madžarski pri- stojni vojaški krogi poudarjajo, da je obrambna bitka na tistem odseku vzhodnega bojišča, ki ga drže madžarske čete, v polnem razvoju. V sobo- to in nedeljo je sovjetsko poveljstvo poslalo v spopad nove rezerve, ki so jih podpirali številni oklepni oddelki. Ta napad je bil usmerjen na srednji Don. Napadi na madžarski odsek so skraj- no siloviti. Sovjeti so napadali v velikanskimi masami, toda gibka madžarska obrambna taktika je pripomogla Madžarom, da so zadali sovražni- kom krvave izgube. Nasprotnik je proti temu od- poru vrgel v napad izbrane sovjetske čete, poseb- no izvežbane za zimske boje. Na najnevarnejših točkah so Madžari izvedli močne protinapade in so zadali sovražniku težke izgube v ljudeh in gradivu.

Dva težka napada na London

izzvale mnogotere požare. Ti požari so bili naj- boljši kazipot naslednjim valovom nemških letal, ki so brez prestanka poldrugo uro, to je do pol desetih prihajala nad mesto. Po približno 6 urnem odmoru so v prvih večerajšnjih jutranjih urah na- daljnji valovi nemških težkih bombnikov zopet prišli nad London. V megli so se še videli oblaki dima, velika žarišča požarov iz prejšnjega večera. Tudi tokrat so smeli napadalci predlri močno protiletalsko zaporo ter nad poldrugo uro zmetali mnogo ton razstreliva ter povzročili nova razde- janja in nove požare. Samo 6 letal se ni vrnilo v svoja oporišča.

Berlin, 19. jan. AS. Iz pooblaščenega vira po- ročajo, da so mogočni oddelki nemškega letal- stva napadli tudi večeraj zjutraj London ter zmetali na tisoče rušilnih in zažigalnih bomb, ki so v glavnem zadele jugozahodni predel ob velikem kolenu Temze ter povzročile znatno škodo. S poleta nad London se 2 nemški letali nista vrnila v oporišče.

Stockholm, 19. jan. AS. Predsnočni nemški letalski napad na London je povzročil veliko žrtev in znatno škodo, kakor je razvidno iz po- ročil, ki so jih dobili švedski listi iz Londona. Prebivalstvo ni bilo nič pripravljeno na ta novi obisk nemških bombnikov in je vse zmešano drvelo v zavetišča. V precej osrednjih predelih so izbruhnili številni požari. V gasilski službi so to pot prvič nastopile ženske iz gasilskega zbora. Neko londonsko predmestje je bilo za- deto huje od drugih. Tam je bilo dosti mr- tvih, več poslopij pa je v razvalinah, med nji- mi neka banka in veliko skladišče.

Velike angleške izgube nad Berlinom

Pri drugem napadu je bilo sestreljenih 24 bombnikov

Nekatera sovražna letala so bila sestreljena, ko so se bližala svojim ciljem in le zelo omeje- nemu številu napadalcev je uspelo vrniti se v svo- ja oporišča. Kakor je bilo mogoče opaziti večeraj pri preiskavi nekaterih zbitih letal, so bili to ve- činoma sami štirimotorni bombniki, med katerimi je bilo 10 bombnikov vrste »Lanchester«, 4 vrste »Stirling«, 4 vrste »Halifax«, 1 »Manchester« in 1 bombnik, katerega tipa ni bilo mogoče ugo- tovi, ker je padel v morje. Posadke sestreljenih letal so se le deloma rešile. Povzročena škoda je smešna v primeri z visokimi sovražnimi izgubami. Večina letal, ki so napadli nemško prestolnico, je bila sestreljena. Ta uspeh je tem pomembnejši, če se upoštevajo neugodne vremenske razmere, ki so zelo otežkočale obrambo.

Berlin, 19. jan. AS. Številno oseb, ki so umrle zaradi eobotnega angleškega napada na nemško prestolnico, je doslej naraslo na 82. Med žrtvami je 50 vojnih ujetnikov.

Vročinski val v Argentini

Buenos Aires, 19. jan. AS. V Argentini se še ni nič zmanjšal vročinski val, ki traja že dalje časa. Večeraj je kazal termometer v Buenos Aire- su 40 stopinj nad ničlo, kar se ni zgodilo že 7 let. V notranjosti Argentine, zlasti v severnih pokrajinah je velika suša, ki je najbolj čutiljo polja ter živina. Posebno je prizadeta turščica, riž in sončnice, 75% jabolk je bilo uničenih. Tudi v Urugvaju in Braziliji je zelo vroče in kmetско prebivalstvo je v velikih skrbih zaradi suše.

Sovjetski film ustavljen v Kairu

Ankara, 19. jan. AS. Iz Kaira se je izvede- lo, da so gledalci začeli protestirati pri pred- vajanju sovjetskega propagandnega filma »V sovražnem zaledju« in so morale biti za to predstave tega filma v Egiptu ukinjene.

NAROČAJTE »SLOVENCA«!

Junaštvo italijanskih napadalnih čolnov

Berlin, 19. jan. AS. Nekateri listi nemške prestolnice se še danes zjutraj posebej zanima- jo za italijanska napadalna sredstva, ki so do- segla smelo zmago v alžirskem pristanišču. Dnevnik popisujejo najprej na kratko glavne značilnosti, nato pa v svojih komentarjih po- udarjajo, kako italijanski mornarji v celoti od- govarjajo svojim naravnim nalogam na bojišču v Sredozemlju ter poveljujejo smelost in bo- jevitost italijanskih mornarjev. »Lokal Anzei- ger« in »Börsen Zeitung« navajata celokupno število ladij, potopljenih v sedanjih vojni od hi- trih italijanskih napadalnih sredstev, in eicer tako vojnih kakor trgovskih ladij. Nato oha lista govorita o sposobnosti italijanskih posadk, o popolnosti strojev in o pogumu moštva, brez katerega bi bili dosedanja uspehi mrtva črka.

Berlin, 19. jan. AS. Nemški popoldnevnik močno poudarja junaška dejanja, ki so jih v sedanjem spopadu storili napadalni oddelki italijanske vojne mornarice. Listi pojasnjujejo značilnosti edinic, ki so služile za te napade in poveljujejo hrabrost mož, ki so jih vodili.

Uspehi osnega letalstva v Afriki

Rim, 19. jan. AS. V Tunisu so bila preteklo nedeljo zelo delavna osna ogledniška letala. Vremenske razmere so se zboljšale. Francoske odpadniške čete, ki so nastopale s slabimi sila- mi v južnem Tunisu, so po topniški pripravi prešle v napad. Bile so v dveurni bitki, v ka- teri so pretrpele krvave izgube, odbite na svoje prvotne postojanke. Proti poldnevno so hitri bombniki napadli pristanišče Bono, kjer so za- žgali tri trgovske ladje s približno 15.000 to- nami. Druge bombe so treščile v sredo prista- niških naprav. Zažgane so bile tudi zasilne ba- rake, zgrajene za prvo angleško armado. Drugi

Japonska letalska ofenziva

Tokio, 19. jan. AS. Japonski glavni stan po- roča, da so 16. jan. japonske letalske sile na- padle letališča v kitajski provinci Junan ter Fani in Cittingong v vzhodni Indiji. Pri napadu na Junan so bila v letalskih bojih zbita tri so- vražna letala, 10 drugih pa je bilo uničenih na tleh. Pozneje je bilo v bojih zbitih pet sovra- žnih letal, štiri pa uničena na tleh. Pri napadu na Fani je bilo zadetih in poškodovanih pet važnih vojaških ciljev, pri napadu na Cotta- gong pa so bili zažgani štirje pomembni vojaški cilji. Ena japonsko letalo se ni vrnilo.

namestnik ministra za industrijo Vrh tega je Jud Cincuk, načelnik urada za izvoz, Jud Lwein pred- sednik sovjetske državne banke, Rosenholz, na- čelnik urada za surovine; Dugovski, poveljnik tr- govske mornarice. Življenjski vozi Sovjetske zveze so v rokah Judov, ki komunistično gibanje uravnavajo zgolj po judovskih ciljih.

Sovjeti niso mogli doseči zaželenih uspehov

Berlin, 19. jan. Na vzhodnem bojišču se za- grizena borba z uporabo vseh sovjetskih sil na- daljuje. Po zadnjih nemških poročilih pa Sovjeti navzile velikanskim naporom in uporabi števil- nih oklepnih sil niso mogli doseči znatnih uspe- hov. Mobilnost nemške obrambe se kaže v mo- nih protinapadih. Vsi ofenzivni sovjetski nastopi so bili na vseh velikih žariščih velike bitke za- vrnjeni. Na jugu, kjer se nahaja središče sovra- žne ofenzive, je cilj sovjetskih napadov iz vseh strani nemška konica na odseku pri Stalingradu. Nemški vojaški krogi poudarjajo še enkrat ener- gično obrambo teh postojank, ki se razvija v ved- no težjih okoliščinah. Na srednjem odseku ter pri Ilmenskem jezeru so bili le manjši krajevni boji, južno od Ladoškega jezera pa se nadaljujejo za- grizeni ofenzivni boji. Nemška obramba se je še enkrat uveljavila proti sovražniku, ki napada od vzhoda in zahoda ter poganja v borbo vedno no- ve valove pehote in tankov.

val hitrih osnih bombnikov je dopolnil delo prvega napada ter je na povratku obstreljeval sovražne čete.

Neka eskadrila bombnikov-lovcev je dose- gla poseben uspeh: uničila je dva vlaka z ži- vili, namenjenimi invazijskim četam. Ista skupi- na je spustila v zrak velik rezervoar bencina ter neko municijsko skladišče. V ponedeljek ponoči je krdelo strmoglavcev napadlo anglo- ameriško ladijsko spremeljavo pri pristanišču Bougie ter je potopilo dve trgovski ladji z 10 tisoč tonami. Zadet je bil še neki tretji parnik, ki ga je smatrali za izgubljenega, četrti sred- nje velika ladja pa je bila težko poškodovana. Nemška spremljevalna letala so zbila dvojce so- vražnih letal.

Berlin, 19. jan. AS. V zvezi s težkimi izgu- bami, ki jih je doživelo angleško letalstvo v svo- jem predvčerajšnjem napadu na Berlin, so se iz- vedele iz pristojnega vira naslednje podrobnosti: Sovražna letala so začela svoj napad na nemško ozemlje v prvih večernih urah in so prihajala od severa, zlasti preko Mecklenburga in Pomorjan- skega. Takoj so nastopili nemški nočni lovci, pri- pravljeni za zaščito napadnega ozemlja. Malo po osmi uri zvečer so angleška letala skušala priti nad velik Berlin, toda protiletalsko topništvo je tvorilo neprestano strujen obrambni pas, ki je prisilil sovražnika k umiku. Na enak način so ostali brez uspeha tudi angleški poskusi, napasti nemško prestolnico od juga in severa. Samo ne- katerim posamičnim angleškim bombnikom je bilo mogoče zmetati svoj bombni tovor na Berlin, ki je bil pokrit z gosto meglo.

O velikem napadu na odseku Kalinin-Toro- pec, ki je v sklopu sovjetske zimske ofenzive zelo važen in kjer se je pred nekaj tedni sovjet- ski napad končal s popolnim neuspehom, je pri- šlo prvo pregledno poročilo. Major Schaffer pravi, da so Sovjeti po svoji poletni ofenzivi proti Eže- vu začeli takoj s pripravi mi za zimski napad. Priprave so trajale dva meseca, 25. novembra se je začel napad. Sovražnik je bil v veliki premoči. Napad je prišel z vzhoda, od severa in na neka- terih točkah tudi od juga. Novi sovjetski oddelki so bili dobro opremljeni in tudi boljše izšolani. To velja zlasti za šest Stalinov korpus ter za prvi in tretji motorizirani korpus. Te enote, ki jih smatrajo Sovjeti za svoje izbrane čete, so se zelo zagrizeno borile. V prvih dneh napada so imeli Sovjeti v napadu in v rezervi okoli 50 oklepnih brigad. Razpolagali so tudi z veliko količino gradiva in s številnim letalstvom. Kljub vsemu temu pa Sovjeti vendar niso mogli doseči zaželenih uspehov.

Visoki komisar predseduje zborovanju zdravnikov o ureditvi splošne bolnišnice

Ljubljana, 19. januarja. Visoki komisar je že večkrat s svojimi navedbami dokazal, da se živo zanima za vsa pereča vprašanja našega mesta in Ljubljanske pokrajine. Sedaj je sklical na posebno anketo v vladno palačo zdravnike primarije Ljubljanske splošne bolnišnice in z njimi dolgo razpravljati o ureditvi za pokrajinsko važne socialno-zdravstvene ustanove. Na zborovanju so bili navzpeti splošne bolnišnice dr. Ferlan in primariji dr. Demšar, dr. Debevec, dr. Ješe, dr. Pogačnik, dr. Heibel, dr. Marčun, dr. Guzeli, dr. Blumauer, dr. Meršol in dr. Derž. prisotni so pa bili tudi podprefekt dr. David, pokrajinski zdravnik dr. Balestrieri, inspektor tehničnega oddelka inž. Farina z inž. Cervincem in drugi osebni s Visokega komisarata.

Po tolmačenju inspektorja tehničnega oddelka je povabil Ekscelence Visoki komisar zbrane o fašistični dom, kjer so nadalje razpravljali o ureditvi splošne bolnišnice, za kar je odobrenih 40 milijonov lir, in sicer za ureditev kuhinje, pralnice, desinfekcijskih prostorov, ureditev higieničnih oddelkov in otolološkega in drugega nadstropja kirurškega oddelka. Poleg tega bo ustanovljen tudi protituberkulozni dispanzer in oddelek za kožne bolezni.

Za del tega programa je bilo odobrenih že

lani 7 milijonov lir, 12 milijonov pa je bilo določenih za ta dela letos poleg 8 milijonov iz fonda Visokega komisarata.

Ravnatelj se je v imenu vseh zdravnikov topla zahvalil Visokemu komisarju za veliko skrb, ki jo posveča tej ljudski ustanovi.

Zadnja leta je preureditev splošne bolnišnice postala vedno bolj in bolj pereča vprašanje. Mnogo truda se je porabilo pred vojno, toda vprašanje je ostalo kljub temu nerešeno. Zato je razumljivo, zakaj je sedaj javnost z veseljem pozdravila prizadevanje oblasti, da se bolnišnica uredi po načelih modernega zdravstva in moderne zdravstvene uprave.

Vprašanja, ki zadevajo preureditev bolnišnice, so gotovo nad vse važna. Tako je recimo problem otroškega zdravstva gotovo področje, ki smo ga pri nas včasih elabo razumeli. In vendar je bistvene važnosti da bodi vsa pediatrija v rokah izkušenih večakov, to je, da se stvarneje izražamo, v rokah otroških zdravnikov.

S prizadevanjem oblasti pa se vse ta in podobna vprašanja skladno rešujejo, zato je razumljivo, da gre tej akciji ne samo pozornost, temveč tudi priznanje.

Tolmačenje dodatne naredbe o tujcih

Kakor je že poročal »Slovenec« 16. t. m., je izdal Visoki komisar k svoji naredbi o tujcih z dne 11. decembra 1942 še dodatno naredbo, ki dopolnjuje in znatno omiljuje prvotne predpise. Slovenec besedilo te dodatne naredbe je bilo v »Slovenec« deloma netočno objavljeno, zaradi česar ga tu popravljamo.

Začetek prvega odstavka člena 1. se mora glasiti: »Roki (ne določbe), navedeni v členu 25. naredbe z dne 11. dec. 1942 se podaljšujejo do dne 31. marca 1943 za osebe, ki so 1. januarja 1943 že bile itd.«

Prvi odstavek čl. 2. se pravilno glasi: »Skladno s podaljšani do 1. aprila 1943 roki, navedeni v členih 26., 27. in 28. naredbe z dne 11. dec. 1942 za izvršitev opravil, katerih morajo opraviti tretje osebe glede oseb, navedenih v predhodnem členu in glede razmerja kot gostov, kot uslužbencev ali kot prevzemnikov nepremičnin, v kolikor so bila ta razmerja ustanovljena pred 31. marcem 1943.«

Člen 3. naj se glasi: »Odloženi so do nadaljnjih določb roki za izvršitev opravil od strani in glede oseb, katere so, dani ne posejedoju ostalih pogojev, zahtevanih v čl. 2. naredbe z dne 11. dec. 1942, bivalne in se nahajale dne 11. aprila 1941 na ozemlju, priključenem kraljevini iz itd.«

Člen 4. se ima glasiti: »Ne smatrajo se za tujce glede na učinke, predvidene v naredbi z dne 11. dec. 1942, četudi obstajajo glede njih okolnosti, predvidene v čl. 1. iste naredbe, neločena žena in otroci, ki živijo v skupnosti z osebami, katere imajo pogoje, določene v členu 2. iste naredbe.«

Zimski šport v Kranjski gori

Za zaključek tekmovalnega tečaja v Kranjski gori so priredili 16. t. m. tekme v teku na smučeh, v skokih in v nordijskih kombinacijah. Potek tekmovalja je pokazal dobro pripravo in uspešno organizacijo. V teku na 12 km je tekmovalo 17 udeležencev, izidi pa so bili naslednji: 1. Jože Knific, športna družina Jesenice 42 min. 4 sek.; 2. Gregor Klančnik, Jesenice, 43 min. 55 sek.; 3. Jože Petrič, športni klub poštarjev Beljak, 44 min. 20 sek. V razredu starejših tekmovalcev je zmagal Schott od obmojne staze v 54 min. 29 sek. Posebno lepa je bila udeležba v skokih kjer se je pomerilo 23 udeležencev: 1. Finžgar, Bled, 33 m, 35 m, 208 točk; 2. Mešik, Rateče, 32 m, 34 m, 207,50 točk; 3. Novšak, Kranj, 33 m, 34 m, 204 točke. V oceni za nordijsko kombinacijo je bil vrstni red tekmovalcev naslednji: 1. Kordež, Jesenice 408,40 točk; 2. Pogačnik, Jesenice 387,40 točk; 3. Klinar, Jesenice 373,90 točk. — Tekme so sodili: Albert Bildstein, Metod Jeklar in Sepp Weissenbacher.

Eden najbolj branih romanov je

»Roža sveta«

Spisal R. Haggard.

Zivahni opisi križarskih vojsk, vsemogoči zapleti, dvoboji, požrtvovalna plemenita ljubezen pritegnejo bralca nase, da ne bo odložil knjige, dokler je ne bo prebral.

Knjigo krase številne ilustracije J. Beraneka. Roman dobiti po vseh knjigarnah in trafikah.

V nekaj dneh bo izšla knjiga

S. Lagerlöf: »DEKLE Z MOČEVJA«

Iz vzrokov vojne nastaja orožje miru

POT POLITICNE MOČI PETROLEJA

Andrewsova rafinerija, ki je sedaj nosila ime Rockefeller & Andrews je bila le ena izmed tridesetih rafinerij, ki so bile takrat v Clevelandu. V Pittsburghu in Buffalu je bilo še 110 drugih. Sicer je bilo logično čistiti surovo olje na kraju izvora, a tedaj so bili ravno tudi boji lastnikov železnice, ki so naložili visoko prevozno ceno petroleja, misleč dobiti od petroleja in prevoza čim večji dobiček. Železniške družbe, kakor: Vanderbiltova New York Central, Drewsova Erie-Railway, Scottova Pennsylvania so polagale železniške tirnice v petrolejska področja, so pospeševale gradnjo petrolejskih čistilnic povsod tam, kjer so imele svoje določene koristi.

Rockefeller si je znal tudi tu pomagati. Že od prvega dne, ko je bil družabnik petrolejskega podjetja, se je zavzel za to, da naj se združi čim več rafinerij, ki naj potem diktirajo cene lastnikom petrolejskih vrelcev prav tako kakor kupec petroleja in lastnikom železnice. Leta 1867 se mu je posrečilo pridobiti družabnika, prijatelja iz starih časov, ko je še vodil branjarjo — Henryja Flaglerja, ki mu je prinesel 70.000 dolarjev. Ustanovili so podjetje Rockefeller & Flagler & Andrews, odprli drugo rafinerijo v Clevelandu in prodajno podružnico v New Yorku. Flagler je prinesel Rockefellerju kredit, Andrews metode čiščenja, ki so bile tedaj najbolj uspešne in tudi dale največji odstotek petroleja. Rockefeller je postal ugleden. In leta 1875 se mu je posrečilo ustanoviti prodajni sindikat »Standard Oil Company«, ki mu je prinesel združitve več rafinerij in z njimi 4% ameriškega petroleja.

To še ni bilo vredno tolikšnega razburjenja. Toda Rockefeller je začel monopolizirati tudi prevozna sredstva in to je postajalo vedno bolj resno in razburljivo za ameriško javnost.

Hrastovi gozdovi v okolici Titusvillea so dajali les za sode, v katerih so prevažali petrolej. Do leta 1863 so jih nakladali na male vozčke; večkrat je bilo tedaj mogoče videti celo vrsto takih vozčkov — do 3000 — na cesti med Oil Creekom in Clevelandom. Leta 1863 je bila zgrajena prva železnica. Tedaj so vozili petrolej v velikih lesenih sodih. Šele leta 1871 so se pojavili prvi kovinski valji za prevoz petroleja, šele tedaj so iznašli voz za kotle. Te prve petrolejske tanke je kupil Rockefeller in jih dal v najem za drag denar. Leta 1873 si je znal zagotoviti po skrivni pogodbi z Vanderbiltovo New York Central Railway izjemno tarifo za te vozove. Zda je lahko začel dražiti svoje konkurente in svoje propadle tovarise izplačevati. Stiri leta pozneje je zmagnala Standard Oil Company. Nadzorovala je 95% ameriškega petroleja in je zgradila lastne petrolejske vode, ki so bili neodvisni od železniških družb.

Ti petrolejski vodi so bili odločilnega pomena. Nikdar bi ne bila Standard Oil Company tako močna in velika, če bi ne imela tisoč kilometrov dolgih napeljav cevi, ki so zdaj cene petroleja dvignili za šestnajstkrat toliko, kolikor je veljal najcenejši prevoz. Toda ni bil odločilnega pomena samo cenen prevoz. Bile so še potrebne jeklene cevi s premerom 10 do 30 centimetrov, sesalne naprave in večkrat tudi ogrevalne naprave, brez katerih bi cevi v zimi zmrzle. Predvsem je bilo treba imeti dovoljenje od posestnikov zemlje, da so lahko napeljali cevi. Vse to je bilo treba kupiti. Kilometer take napeljave stane 50.000 mark. Samo v Združenih ameriških državah je danes več kot 200.000 kilometrov takih vodov in večji del teh cevi, ki bi lahko polkrat obkrožile ekvator, pripada družbi Standard Oil. Več kot dve in pol milijardi dolarjev je investirala družba samo v napeljavo cevi.

Za vse one osebe, ki so sicer v smislu naredbe tujci, ki so imele redno bivališče in so se nahajale že dne 11. aprila 1941 na ozemlju Ljubljanske pokrajine (ne tudi drugih v maju 1941 anektiranih ozemljih) — in to ne glede na to, kje so rojene in pristojne ter koliko časa so bivalne na tem ozemlju — je rok, v teku katerega si morajo preskrbeti zgoraj navedeno listino in v katerem se morajo javiti oblastu javne varnosti, odložen na nedoločen čas do nove določbe. Zato se tem tujcem ne bo treba javiti, dokler oblastvo ne izda tozadevno nove odredbe. Vsekakor je treba besedilo čl. 8. nove dodatne naredbe, kakor je citirano v začetku tega članka, razumeti tako, da niso odloženi za nedoločen čas le roki, ki so določeni za tretje osebe glede tujcev, bivačih že dne 11. aprila 1941 v naši pokrajini, temveč tudi roki, v katerih morajo ti tujci sami izvršiti predpisano opravila, to je preiskrbiti si v čl. 25. naredbe navedeno listino in se osebno javiti oblastu javne varnosti.

Naredba pa nalaga poleg obveznosti, ki jih morajo izpolniti v poštev prihajajoči tujci osebno sami, posebne dolžnosti tretjim osebam, ki pridejo v gotove odnose z določenimi tujci.

Imeniki prenočevališč (n. pr. hotelov, penzionatov, gostilniških obratov), bolnišnic, raznih zavodov in zajednic, oddajalci sob in prenočišč, morajo poučiti tujca, ki ga sprejmejo, na dolžnosti, da se prijavijo v 24 urah Nadaje morajo zahtevati v 24 urah od tujca, da jim predloži potrdilo o prijavi, kar vse morajo vpisati v knjigo prenočevalcev. Če tujec potrdila ne pokaže, morajo o tem obvestiti oblastvo javne varnosti (čl. 7.).

Vsak službodajalec, ki sprejme tujca v službo, mora v treh dneh po sprejemu sporočiti predpisane podatke oblastu javne varnosti. Čim službeno razmerje preneha, mora to javiti istemu oblastu v poročilu, kam je odšel določni službojemalec (čl. 9.).

Vsakdo, ki odstopi tujcu iz katerega koli naslova (n. pr. polom prodaje, daritve) lastnino ali užitek nepremičnin, ležečih na ozemlju pokrajine, mora to javiti v roku desetih dni oblastu javne varnosti in navesti osebne podatke tujca ter kratko vsebino pogodbe (čl. 11.). To velja tudi za skupne, najemne pogodbe glede nepremičnin in stanovanj, kakor tudi za podnajemne in slične pogodbe.

V kolikor gre v primerih, omenjenih v zadnjih treh odstavkih, za tujce, ki so dne 1. januarja 1943 že bivali v naši pokrajini, in v kolikor gre za odnose oziroma posele, ki so nastopili oziroma se izvršili pred 31. marcem 1943, bo treba delati prijave šele od dne 1. aprila 1943 naprej, in sicer po stanju, ki bo dne 31. marca t. l. (čl. 2. dodatne naredbe). V kolikor pa gre v navedenih primerih za odnose nasproti tujcem, ki so že dne 11. aprila 1941 bivali in se nahajali v Ljubljanski pokrajini, je javljanje od strani v zadnjih treh odstavkih navedenih tretjih oseb ukinjeno in zaenkrat ni potreba podajati teh prijav, dokler ne bo tozadevno izdan kak nov predpis (čl. 3. dodatne naredbe).

Pač pa velja že od 1. januarja t. l. predpis člena 14. naredbe, da morajo ob vstopu, v večah ali v dvorah hotelov, gostiln s prenočišč in v drugih lokalih, kjer se nudijo proti plačilu prenočišča, biti na vidnem mestu nabiti prepisi prvih osemih in 12. ter 13. člena naredbe v italijanskem, nemškem, slovenskem in hrvaškem jeziku. Prekršitve tega predpisa kaznuje, kakor večino kršitev določb predmetne naredbe, upravno oblastvo prve stopnje, v Ljubljani kr. kvestura, s kaznijo zapora do dveh mesecev, s katero se lahko združi denarna globa do pet tisoč lir.

Samo za dve vrsti prestopkov določa naredba pristojnost sodišča, in sicer vojaškega vojnega sodišča. To je v primeru, če se že izgnani tujec brez posebnega dovoljenja vrne v pokrajino in v primeru, če se tujec, ki je bil poslan s pristojnim potnim listom iz pokrajine na mejo, oddalji od odkazane mu poti. V obeh primerih je za prestopke teh predpisov zagrožena kazen zapora od dveh do šestih mesecev, ki se lahko združi z denarno kaznijo od dveh do deset tisoč lir.

W. A. Mozart: »Beg iz Seraja«

V skoraj nepregledni vrsti glasbenih del, ki jih je Mozart kljub kratki življenjski dobi človeštvu zapustil, zavzemajo njegova dramatična dela po številu in po vrednosti kaj pomembno mesto. V vrsti njegovih 24 odrskih del stoji »Beg iz seraja«, ki ga je v zadnjih dneh izvajala Ljubljanska Opera, nekako v začetku zadnje tretjine. Po pomembnosti je pa to gotovo njegovo prvo delo, ki je doseglo splošno priznanje in se še danes povsod z uspehom izvaja. Gotovo Mozarta tudi v mnogih prejšnjih operah lahko postavimo ob stran marsikakemu slovitemu sodobniku. Vendar so bila to večinoma mladostna dela, deloma naslonjena na starejše vzore, včasih s plehko vsebino, deloma po naročilu v največji naglici, čisto brez Mozartovskih značilnosti. Šele v »Begu iz seraja« je dvignil Mozart vse sestavne dele do umetniškega viška. Dejanje sicer ni novo, vendar pregledno in solidno grajeno. Glasbi je odmerjena velika večja vloga kot v njegovih prejšnjih operah; arije in skupinski spevi so oblikovno zaokroženi; glasba je polna humorja, pa tudi čustvenosti ne pogrša; vsaj nekatere nastopajoče osebe so dobro karakterizirane; deloma je Mozart tudi v glasbi podal značilno okolje, v katerem se dejanje odigrava. Instrumentacija je pestra in duhovita.

Mozart na odru pomeni tudi za najboljše izvajalce vedno problem, ki ga morajo po svoji reševati pevci, režiser in dirigent. Kot je na primer težko prodreti v Bachov slog, tako ni nič lažjega v Mozartov. Opisovanje tukaj ne pripomore veliko k razjasnitvi. Mozarta je mogoče spoznati samo s poslušanjem dobrih izvedb. V Ljubljanski predstavi »Bega iz Seraja« bi to pot izjemoma omenil orkester na prvem mestu. Ne zato, kot bi posamezni pevci manj dobro zadel Mozarta. Pa po se je tukaj bolj kot kje drugod orkester tisti činitelj, na katerega izvežban poslušalec prej obrne svojo pozornost kot na pevce. Brez pridržka moremo reči, da je orkester svojo nelahko nalogo pod spretnim Neffatovim vodstvom odlično rešil; do izraza je prišla vsa mozartovska igrivost, lahkostnost in prozornost; tudi intonacija je bila čista; pihala in trobila so vstopala zelo diskretno in nevsipljivo. Od pevcev je bil gotovo najboljši Betetto. Groteskna vloga Osmi- na mu je dala dovolj prilike za igralsko izživljanje, česar se je Betetto tudi v obilni meri in z uspehom poslužil. Zlasti ugaja njegova naravna igra. Pevsko je svojo v obe skrajnosti naporno vlogo dobro rešil. Izvrstno je zapela in zaigrala Polajnarjeva v vlogi Blonde. Glas ima svež, še neizrabljen; tudi v igri je bila

Dar fašističnemu podpornemu odseku

Tri novomeška podjetja so darovala Fašističnemu tajništvu 1500 lir, ki naj se uporabijo za fašistično pomoč.

Izpred vojaškega sodišča

Vojaško vojno sodišče vrhovnega poveljstva Oboroženih Sil za Slovenijo in Dalmacijo, oddelek v Ljubljani, je izreko naslednjo sodbo v zadevi proti Sada R Ivanu, sinu pokojnega Mihaela in pokojne Ane Rojer, rojenemu pri St. Vidu pri Stični, dne 12. decembra 1907 bivajoč na Dobravi 77. obč. tainik, nahajajočemu se v zaporu. Obtožen je bil:

a) prevratne službe (čl. 4 Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941), ker je v nedoločenem času pred 29. avgustom 1942 na slovenskem ozemlju, priključenem Italiji, sodeloval pri združbi, naperjeni za nasilen prevrat političnega gospodarskega in družbenega reda v državi;

b) pripadal je oboroženemu krdlu (čl. 16 Ducejeve naredbe z dne 3. X. 1941 ker je v zgoraj omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah sodeloval pri oboroženem krdlu za cilje, ki so navedeni v prejšnjem odstavku;

c) zagrešil je pomevno javnega imetja (čl. 314 C. P.), ker je v noči na 16. junij 1942 z neznanimi uporniki na Dobrovi kot občinski tainik iz svojih službenih prostorov odstranil na korist uporniškega krdega dva pisalna stroja, ki sta bila last javne uprave na Dobrovi;

d) zagrešil je pomevno javnega denarja (čl. 315 C. P.), ker je v poprej omenjenih časovnih in krajevnih okoliščinah kot občinski tainik bil v posesti približno 6000 lir ki so mu jih zaupali domačini za nakup cementa pa je ta denar zlorabil skupno z neznanimi partizani v njihovo korist.

Obtožbe okoliščine so, da je bil organizator in pokretnik in je imel posebno važno vlogo v združbi (čl. 4. Ducejevega razglaš z dne 3. X. 1941 in Ducejevega razglaš z dne 3. V. 1942).

Iz teh razlogov je sodišče spoznalo Sada R Ivana za krivega zločinov odtatne družbe in sodelovanja v oboroženem krdlu in krivega zločina pomevne javnega imetja, izključivši obtožbe okoliščine pokretnika s posebno vlogo v združbi, ter ga obsoja na dosmetno ječo z vsemi zakonitimi posledicami, na trajni preklis opravljanja javnih služb, na zakoniti preklis na plačilo pravnih stroškov in stroškov zanora.

Upoštevajoč člen 479 C. P. P. proglaš, da je dejanje pod d) zločin nepristojne prisvojitve, ne pa opredeljenega dejanja in ga zato oprošča zaradi pomanjkanja dokazov.

Odreia objavo obsodbe v izveščku in enkrat v listu »Slovenec« v Ljubljani.

Gospodarstvo

Prihranek papirja zaradi poenostavljenja statistike v Nemčiji. Državni minister za oborožitev in municijo je povzel posebne ukrepe za poenostavljenje statistike na svojem področju. Prvi rezultati teh ukrepov so posebno pomembni zaradi velikega prihranka papirja in dela. Prihranek dela in papirja znaša od 40 do 75%. Pri neki gospodarski skupini se je poraba papirja zmanjšala od 8.369 na 2.067 strani. S tem se je obremenitev podjetij zaradi pisarniških del zmanjšala od 33 na 19 strani. Da bi se dosegel še večji prihranek nameravajo izdati še nadaljnje ukrepe.

Ustanovitev kovnice na Hrvaškem. V Zagrebu je bila ustanovljena posebna družba z glavnico 20 milij kun, ki ima namen zgraditi kovnico denarja za hrvaško državo. Vlada je namreč pooblastila finančnega ministra, da lahko kuje 20 milijonov kovancev po 5 kun, 50 milijonov po 2 kune, 75 milijonov po 1 kuno, 100 milijonov po pol kune in 40 milijonov kovancev po 0,25 kun. Kovanci po 1, 2 in 5 kun pa iz zmesi aluminija, bakra, svine in železa. Finančno ministrstvo bo odredilo tudi datum odvzema starih kovancev iz obtoka in dajanje novih kovancev v promet.

Omejitev potrošnje cina v Zedinjenih državah. Ameriška vlada je sklenila zmanjšati potrošnjo cina v Severnoameriških Združenih državah na 50% količine iz leta 1941.

prožna. Konstanco nam je dobro predstavila Ivančičeva. Pevsko se pa ni mogla prav razviti in bo treba počakati nadaljnjih predstav, da bo mogoča končna sodba tudi o tej strani nastopa. Lipušček čim dalje bolj napreduje; posebno nekatere arije, značilne za vlogo Belmonta, je dobro odpel. Tudi Banovec je bil dobro razpoložen. V vlogi Selim paše je nastopil Anžlovar, kot vodja straže Kos. Svoji vlogi sta dobro odigrala.

Predstavo je režiral Debevec, ki ji je dal dejanju primeren lahкотen potek. Strtof je v prevodu skušal ohraniti samoniklost originala, kar se mu je posrečilo. V celoti je predstava zapustila ugoden vtis. Nekatera manj izravna in slogovno manj zadeta mesta, ki jih je bilo sem in tja opaziti, ne motijo preveč. Ponovitve same po sebi prinesejo v taka mesta izboljšanje. M. T.

To je bila tehnična pridobitev, kakršne si majhni ljudje niso mogli tvegati. Najlepši petrolejski vrelci pa bi bili brez vrednosti, če ima nekdo drugi cevi in napeljavo do čistilne petroleja, do železniških postaj ali do najbližjega pristanišča. Kmalu ni bilo potrebno več Rockefellerju uničiti svoje konkurente s cenami za lastno škodo, tudi mu ni bilo treba odkupiti njihovih petrolejskih polj. S tem, da je imel prevozna sredstva, jih je imel dovolj v svojih rokah.

Sveda so hotele tudi druge petrolejske družbe zidati in graditi, denar so tudi imele. Toda, tudi to je znal Rockefeller preprečiti. Sklenil je pogodbo skoro z vsemi posestniki, preko katerih zemljišč naj bi šle napeljave cevi, in na podlagi teh pogodb je bila dana izključno samo njemu pravica gradnje napeljav vodov in cevi. Bil je vedno prijatelj železniških družb, prodajal jim je delnice Standard Oil in ko so postale dividende večje kot vsi prevozni stroški, so mu te dovolile, da je gradil svoje vode na že izdelane načrte poleg železniških tračnic, kar mu je zopet prihranilo ogromno denarja.

Karkoli so poskušali Rockefellerjevi konkurenti, so je izkazalo, da so prišli vselej malo prekasno. Ni jim preostajalo drugega kakor da prodajajo svoj petrolej družbi Standard Oil za ceno, kakršno je hotela plačati. Leta 1877 je zmagnala družba tudi nad svojim najhujšim konkurentom »Empire Transportation Co.«, in je zdaj kupila za malenkostno ceno vse petrolejske vozove železniških družb: Erie, Pennsylvania in New York Central. Vzšla je Rockefellerjeva zvezda.

Vzšla je v pravem trenutku, kajti skoro v istem času, ko je Drake izvirat svoje vrelce, je zgradil Siegfried Marcus, reven kovač iz Malchina v Mecklenburgu, prvi model eksplozivnega motorja. Stroj je imel en cilindri in je tekel 15 minut. Na dunajski svetovni razstavi leta 1875 je isti Marcus pokazal nov motor, ki je tekel že tri ure.

V času, ko je Rockefeller ustanovil svojo Standard Oil, je preizkušal Benz v Mannheimu svoj prvi avtomobil: imel je 3/4 konjske sile in je vozil s hitrostjo 20 kilometrov na uro.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 20. januarja: Fabijan, papež in mučenec; Sebastijan, mučenec; Evtimij Vel., opat. Četrtek, 21. januarja: Neža, devica in mučenica; Fruktuoz, škof in mučenec; Patrokles, muč. Lunina sprememba: 21. januarja: štíp ob 11.48. Herschel napoveduje mrzlo vreme, veter.

Novi grobovi

† Uršula Pukelstein. V Ljubljani je umrla 74 letna gospa in mati Uršula Pukelstein, rojena Kregar. Pokopali jo bodo v sredo, 20. januarja ob pol petih popoldne iz kapele sv. Franciška na Zalah. Maša zadušnica bo v četrtek, 21. jan. ob 7 v cerkvi sv. Cirila in Metoda.

† Helena Uranič. V Ljubljani je umrla gospospodična Helena Uranič Pokopali jo bodo v sredo, 20. jan. ob pol treh popoldne iz kapele sv. Kristofa na Zalah.

† Ivana Rojc. V Ljubljani je umrla gospa in mati Ivana Rojc, roj. Brolih, žena mizarskega mojstra. Blago rajnico bodo pokopali v sredo, 20. jan. ob 2 popoldne iz Pavšičeve ulice 29 na pokopališču v Dravljah.

† Viljem Morbacher. V 61. letu starosti je umrl v Ljubljani g. Viljem Morbacher, nadplivovar pivovarne »Union«. Pokopali ga bodo v četrtek 21. t. m. ob 3 popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah.

Naj rajnim sveti večna luč; vsem njihovim dragim naše sožalje.

† Vid Vrtačnik

V Celju je umrl g. Vid Vrtačnik, star 48 let. Ugleden pokojnik je bil doma iz okolice Planine nad Sevnico. Ko je dovršil celjsko gimnazijo, je moral k vojakom in je preстал mnogo trpljenja v prvi svetovni vojni. Nato se je posvetil učiteljskemu poklicu. Izpopolnjeval se je in postal šolski upravitelj v Vojniki pri Celju. Skromen, tih, ne-sebičen in zares krščanski pravičen si je s svojim lepim značajem pridobil splošno priljubljenost. Če o kom, lahko o njem trdimo, da ni imel nikdar nobenega sovražnika. V srečnem zakonu z gospo Marijo so se mu rodili štiri otroci, in sicer hčerka in trije sinovi, ki so tako zgodaj izgubili blagega očeta. Bil je ugleden vzgojitelj ter marljiv prosvetni delavec. Zadnja leta je postal po upokojitvi Kramarja šolski upravitelj na celjski okoliški šoli. Tu je posvetil posebno pozornost šolski kuhinji in skrbel zlasti za revne otroke delavskih družin. Med tovariši je bil zaradi kremenitave in iskrenega značaja zelo priljubljen in spoštovan. Po predlanskem prevratu je Vid Vrtačnik prestopil v finančno službo, ki jo je opravljal z isto vestnostjo kakor prej učiteljski poklic. Bolezen pa je, žal, že dalj časa izpodkopavala njegovo zdravje in 11. t. m. ga je smrt iztrgala iz njegove dobre družine — žene in 4 nepreskrbljenih otrok. Pokopali so ga pretekli petek na celjskem pokopališču. Naj počiva v miru!

Dr. Mole — 60 letnik

Danes praznuje 60-letnik dr. Rud. Mole, dolgoletni profesor na mestni ženski gimnaziji ter vpokojeni načelnik kulturnega oddelka mestne občine ljubljanske. Rodil se je v Kanalu 20. januarja 1883 ter je študiral po pokrajini Gorizia, dokler se ni rodovina preselila v Novo mesto, kjer je maturiral. Ko je doštudiral z doktoratom iz literarne zgodovine, je služboval kot profesor v Celju, nato pa na liceju v Ljubljani, kjer je postal načelnik kulturnega oddelka do vpokojitve pred leti. Dr. Rudolf Mole je zaslužen slovenski šolnik, ki je vzgojil mnogo rodov na liceju ter se zapisal v srce svojih gojenk z ljubeznijo in hvaležnostjo. Kot kulturni načelnik pa je sodeloval pri ustanovitvi Mestnega muzeja in tudi sicer skrbel za pospeševanje kulturnega napredka na vseh poljih, ki so spadala v njegov reor. Predvsem pa se je v slovensko javno življenje zapisal kot literarni zgodovinar, pisec šolskih knjig in prevajatelj. Svojo disertacijo je posvetil enemu izmed največjih slovenskih originalov dr. Jakobu Zupanu (1909), h kateremu se je sedaj po upokojitvi zopet vrnil, pišeč o njem novo monografijo. Zanimivi so njegovi dnevniki k »Zadruži«, iz katere sta izšla tako Kette kot Cankar in katere arhivalno ostalino je on rešil. Tudi Askercu je posvetil več razprav. Z Lesico in Lokovškom je priredil srbskohrvatsko čitanko za osnovne šole in srbskohrvatski slovar. Najbolj pa je postal znan po svojih prevodih iz poljščine, predvsem Sienkiewicz (Potop, Z ognjem in mečem) in Osennoskega (Življenje maie opice). Tudi sedaj ne uživa pokoja v svojem »pokoju«, temveč je prestatil iz poljske književnosti Kosakovo nadaljevanje Krizarske vojske: Gobavi vitez in Zulaweskega svetovno znano utopično povest Na srebrni obli. Želimo mu, da bi ta dva prevoda kmalu izšla ter se jim pridružili še drugi ter da bi lahko končal tudi svoje veliko delo o Zupanu. Zaslužnemu šolniku, prevajalcu in prijatelju čestitamo k njegovemu življenjskemu jubileju, kličoč mu: Še mnogo let!

V soboto izide

krasna novost za naša dekleta: **dekliška knjiga**

Daj mi svoje srce

Napisala Jolanta Gerej. Prevedla prof. M. Gunde

Brošura bo stala L. 25.—, vezana L. 35.—

Ta odlična vzgojna knjiga je pisana v obliki romana in se bere kot silno napeta življenjska povest. Matere in pitje jo svojim hčeram. Dekleta naročite si jo čista je vredna.

Zal. Ljudske knjigarnice v Ljubljani, Pred. škofije 5

— Jug je pograt sever. Čudovito naglo se je vreme prevrglo. V ponedeljek popoldne je bilo megleno, mrzlo in proti večeru je kazalo, da bo mraz še hujše pritisnil in da bomo mogče v torek dosegli kak rekord mraza v mesecu januarju. Bilo je res v ponedeljek zvečer mnogo mrzleše kot v torek jutraj, ko je jugozapadni dobil oblast nad našo pokrajino in pripeljal v deželo južnejše, zato toplejše zračne plasti. Zjutraj je zavladala gosta megla, toda povsod je bilo talno. Od polnoč naprej do jutraj v torek je bila neizpremenjena temperatura — 8,8, za nekaj stopinj je bila višja v ponedeljek zvečer. Barometer je še vedno visok, nekaj milimetrov nad normalo ter je v torek jutraj dosegel stanje 768,4 mm. Herschel napoveduje za prihodnje dni mrzlo in vetrovno vreme.

Ali ste že brali roman »Roža sveta«

— Veliko zanimanje je vzbudila vest, da se bo oziral žreb pri razdeljevanju knjižnih nagrad »Družinske pratike« predvsem na število dosegljivih kuponov, ki bodo priloženi rešitvam nagradne uganke za leto 1943. Vsak reševalec se torej lahko udeležil žrebanja z več izrezanimi kuponi. »Družinska pratika« se še dobi po vseh knjigarnah, trgovinah in trafikah, naroča se pa lahko tudi naravnost iz Ljubljane.

Čitajte in širite

»Slovenca«

Umrla je v starosti 74 let moja ljuba mama, sestra, teta, babica in tača, gospa

Uršula Pukelstein roj. Kregar

Pogreb ljube pokojnice bo v sredo, 20. jan. 1943, ob pol 5 popoldne z Zalah, iz kapele sv. Franciška. Maša zadušnica bo v četrtek, dne 21. januarja 1943, ob 7 zjutraj v cerkvi sv. Cirila in Metoda. Ljubljana, 18. januarja 1943.

IVANA por. MASIC, hčerka — in ostalo sorodstvo

temu izročil denar kakemu davčnemu izvrševalcu, davčna uprava za mesto v Ljubljani takega plačila ne bo priznala. — Davkoplačevalci naj se poslužijo čim več poštah položnic oziroma naj plačujejo direktno pri blagajni davčne uprave proti pobutnici, ki mora biti opremljena z okroglim žigom.

Gledališče

OPERA. Sreda, 20. januarja ob 17: »La Boheme«, Red Sreda. — Četrtek, 21. januarja ob 17: »Thais«, Izven. Čene od 24 lir navzdol. — Petek, 22. januarja: Zaprti. — Sobota 23. januarja ob 17: »Heg iz seraja«, Izven. Čene od 25 lir navzdol. — Nedelja, 24. januarja ob 16: »Traviata«, 100. predstava, Izven. Čene od 24 lir navzdol.

G. Pucinski: »La Boheme«. Opera v Atihrih slikah. Osebe: Rudolf — Lipušček, Marcel — Janko, Schannard — Dolničar, Collin — Betetto, Mimi — Vidaličeva, Musette — Polajnarjeva, Benoit — Zupan, Alcindor — Anžlovar. Dirigent: D. Zebro; režija in scena: C. Bebovec; zborovodja: R. Simoniti.

Opozorjamo na četrtkovno predstavo Massenotove opere »Thais«, ki bo izven abonmaja. Ker vlada za to uprizaritve ne navedeno zanimanje in je vedno razprodana, bodo imeli v četrtek val tisti, ki doslej niso mogli dobiti vstopnic, priložnost, da si ogledajo predstavo. Ker je notni material za »Thais« na razpolago le do konca januarja, bo ta predstava kmalu odigrana, zato opozorjamo vse, ki se zanimajo zanjo, naj je ne zamude.

zarijamo vse, ki se zanimajo zanjo, naj je ne zamude.

DRAMA. Sreda, 20. januarja ob 17.30: »Veliki mož«, Krstina predstava. Red Premierski. — Četrtek, 21. januarja ob 17.30: »Oče«, Red Četrtek. — Petek, 22. januarja ob 15: »Gradbenik Solness«, Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol. — Sobota, 23. januarja ob 17.30: »Zaljubljeni žena«, Red Premierski.

Zanimiv dogodek v Drami. Danes zvečer bo krstina predstava nove komedije, ki jo je napisala dr. Ljuba Premer: »Veliki mož«. Delo ima tri dejanja, ki se vršajo v Ljubljani. Izra predstavlja satiro na literarno življenje. Igrali bodo: Pranznik — Cesar, Pranzlikova — Starčeva, Nada — Rasbergerjeva, Zorin — Presetnik, Kresnik — Nakrat, Rvunee — VI. Skrbineček, Votlina — Peček, Močerad — Košuta, Pivnik — P. Kovč, Volk — Lipah, Ljiljak — J. Kovč, Modrijan — Raztresen, Skaz — Bratina, Grajek — Blaž, Mogočnik — Drenovec, Milka — Sanctinova, komisar — Gorinšek, Režiser: Milan Skrbineček.

Naznanila

ROKODELSKI ODER. Nedelja, 24. januarja ob 3 popoldne: »Vihar v kozarcu«. Predprodaja vstopnic na dan predstave od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-1, desno.

udeležba skoraj prav tolikšna. V Mariboru pa je sedaj Stajerska domovinska zveza uvedla tudi tečaj italijansčine za začetnike. Tečaj italijansčine bo vodila ga. dr. Edith Gerdes. Prvi tečaj se je začel 15. maja na deški meščanski šoli. Za tečaj vlada veliko zanimanje.

Zahvala maršala Keitla Spodnji Stajerski. Na Sp. Stajerskem je prebivalstvo pred božičem z veliko vnmom nabiralo darove za vojake na fronti. Tako je bilo iz Sp. Stajerske poslanih za božič vojakom 14 vagonov zavrtkov z živili in priborilski. Šef civilne uprave Gauleiter dr. Uiberreiter je sedaj prejel od vrhovnega poveljstva, in sicer od generalfeldmaršala Keitla zahvalno pismo, v katerem je med drugim napisano tudi sledeče: »V imenu oborožene sile si dovoljujem presiti Vas, da izrečete prebivalstvu Spodnje Stajerske za te božične darove in za tako dokazano povezanost z oboroženo silo, mojo prav posebno prisrčno zahvalo.«

V Slovenskih Konjicah je bilo lani 158 porodov, 65 porok in 81 smrti. Nasproti letu 1941 je bilo lani 11 porok in 14 porodov več, smrtnih primerov pa 16 manj, kar je vsekakor zadovoljivo.

Na Muti je bil lani znaten prirastek na porodih nasproti letu 1941. Rodilo se je 81 otrok, in sicer 23 več kakor prejšnje leto. Prav tako je razveseljivo število porok. Poroklenih je bilo 25 parov, prejšnje leto pa samo 6. Umrla je 48 oseb, najstarejši je bil 88letni bivši posestnik Ignac Smeričnik.

Amaterski odri. Kakor v Slovenskih Konjicah in v Marenbergu, so ustanovili amaterske gledališke družine tudi v Rušah, v Slovenski Bistrici in v Kungoti. V okviru Domovinske zveze pripravljajo zdaj različne ljudske predstave.

19.

Ko sem se nekoliko privadil, sem si upal po hrano dalje v gozd. Pri neki priliki zaslišim za seboj neko iskanje. Ozrem se... strah... velika kača je skočila čez stezo za menoj. Še dobro, da me ni zasledovala. Imel sem v roki samo tenko šibico.

20.

Od takrat pred kačo nisem bil več varen. Bila je velika naočarka, ki me je neprestano zasledovala. Prišla je prav do kočice za menoj ter napihovala vrat in sikala vame. Takrat sem se vedno umaknil na podstrešje. Nekoč pa sem jo s palico le česnil po glavi, nakar se je nekam zgubila.

20

Drobna ljubljanska kronika

Maša zadušnica za ranjko gospo Terezino Jenko bo ob petletnici smrti 21. t. m. ob 8 v cerkvi sv. Nikolaja pri glavnem oltarju.

Kongregacija gospodov pri sv. Jožefu danes, v sredo nima rednega sestanka.

Po nakaznicah za semenski krompir iz Danske naj pridejo zainteresirani z začetnimi črkami K L M 20. t. m. na Mestni gospodarski urad Beethovnova ul. 7-11, soba št. 35. Z začetnimi črkami N O P R S pa 22. t. m. Ko boste prejeli nakaznico, se zglasite pri Sever & Komp., Ariella Rea 5.

VI. simfonični koncert pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča bo imel naslednji spored: I. Beellini: Uvertura k operi Norma; 2. Dvořák: Simfonijska št. 4, op. 88; 3. Polič: Preludij, t. Smetana: Simfonična pesnitev; 5. Musorgski: Noč na Lisi gori — simfonična pesnitev. Koncert bo v ponedeljek 25. t. m. ob pol 7 zvečer v veliki uniojski dvorani. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

Čudno, a vendarle je tako! »Vihar v kozarcu«. Se vedno ne razumem, kar predstavljati si ne morem... tako poročam maršalov, ki prebere ta naslov v nedeljo ob 5 popoldne bo uprizaritev to komedije, ki nam jo je pripravil Rokodelski oder za prijeten oddih in razvedrilo. Opozarjamo, da si preskrbite

vstopnice v predprodaji, da boste gotovo dobili prostor.

»Triglavska rožna«, mladinska igra pisatelja Mirka Kunečiča, bo v nedeljo 24. t. m. ob 4 popoldne v franciški dvorani ponovno razvedrila ne samo mladino, temveč tudi odrasle. Ker je mnogo zanimanja za igro, pripravljamo, da si preskrbite vstopnice od četrta dalje v trgovini Sililgoj v Franciški ulici 1.

Ponesrečeni v Ljubljani: Samski delavec, 45 letni Afanizije Sarokin, se je pri sekanju močno ranil v desno nogo. — Uradnikova soproga, 53 letna Neža Božičeva, je spodrsnila na stopnicah in se hudo poškodovala na desnem kolenu. Morala je iskati zdravniško pomoč na kirurškem oddelku splošne bolnišnice. — Železniški kurjač, 29 letni Stanko Petek, se je pri padcu poškodoval na levi nogi.

Opozorilo davčne uprave

Opozarjamo se posredno val davkoplačevalci, da davčni izvrševalci-eksekutorji niso poslušalci sprejemati denarja ter ne smejo oddajati pobutnice za plačila raznih davkov in taks. Davkoplačevalci torej v nobenem primeru ne smejo plačevati raznih davčnin in taks v roke izvrševalcev. Kdor bo kljub

Umrla nam je po kratki in mučni bolezni naša dobra in skrbna sestra, teta, gospospodična

Helena Uranič

Pogreb blage pokojnice bo v sredo, 20. januarja 1943, ob pol 3 popoldne z Zalah, iz kapele sv. Kristofa na pokopališču k Sv. Križu. Ljubljana, Dol pri Ljubljani, Soštanj, dne 18. januarja 1943.

ANTON URANIČ, brat; dr. VINKO IGILICAR, diplom. tur. in FERDO D. URANIČ, nečaka ter ostalo sorodstvo.

A. Fogazzaro:

87

Palača ob jezeru

»Pojdite z menoj!«
»Tako moram prebrati,« je dejal Nepo ves zmeden. »Vedeti hočem v čigavi hiši sem.«
Odšla sta skupaj iz sobe.
Tudi župnik je dokončal molitve. Molče je stal še nekaj časa ob postelji, nato se je poslovil od Ivanke, ki ni mogla sprégovoriti niti besede.

Don Inocencij je stopil na hodnik, ki je bil popolnoma v temi. Nekaj časa je taval naprej, potem pa je obstal in začel razmišljati ali naj se vrne po svečo. Tedaj pa je iz zgornjega nadstropja zaslišal kriki in tožee glasove. Slišal je tudi nekaj besed, a ni jih mogel razumeti. Spoznal pa je Marinin glas. Nihče ji ni odgovarjal. Zaslišal so se enagli koraki, nato pa je bilo zopet vse tiho. V pritličju je bilo vse mirno. Kaj se je godilo tam zgoraj? Zopet so se zaslišali kriki in stokanje. Don Inocencij, ki je ostal miren ob smrti in ob Marininem nastopu, se je zdaj začel vznemirjati.

Zopet so se zaslišali nagli koraki v zgornjem nadstropju, nato je nekdo pritekel po stopnicah. »Luč!« je dejal don Inocencij.
»Moj Bog!« je vzkliknil tisti, ki je v temi teklo po stopnicah.

Župnik je spoznal Rika in ga poklical, a zaman. Šel je naprej kar na slepo, odprl neka vrata in se znašel v loži.

»Gospod župnik!« je vzkliknil Riko in hotel steči naprej.

Ura je bila dve. Bilo je precej hladno. Nebo se je zopet pooblačilo, mesec je le od časa do časa pogledal izza oblakov.

»Pocakaj nekoliko!« je dejal župnik. »Kam hitiš?«

»Po zdravila grem.«

»Kaj se je zgodilo?«

»Ali ne slišite?«

Zopet se je zaslišalo vpitje. Duhovnik se je približal ograji in pogledal navzgor, kjer je bilo okno na vogalu razsvetljeno. Kriki so prihajali oddaljeno. Zdelo se je kakor zmerjanje, očitki, nato tožila in končno so prenehali.

»Gospa Marina je,« je tiho dejal Riko. »Zdi se, kakor da bi bila zblaznela. Zdravnik in gospod Silla sta pri njej. Nепrestano zmerja gospoda Silla.«

»Ni nikogar drugega?«

»Tudi moja mati je zgoraj. Fani je prišla samo za trenutek, je takoj zbežala.«

»Kaj pa greš iskat ti?«

»Ne vem. Zdravnik mi je napisal listek in mi naročil, naj pokličem Lojzko, da bo ostala pri bolnici.«

Don Inocencij je vzel pismo iz žepa, ga dal dečku in mu rekel:

»Nesj to pismo v sobo gospoda Silla, nato bova odšla skupaj.«

Tudi v drugem delu hiše se je tedaj začel zamolkel ropot. Skozi vrste se je videla svetloba in se je slišalo šepetanje. Na stopnicah sta župnik in Riko dohitela Momola, ki je nosil svetilko.

»Morda gremo,« je dejal. Nista mu odgovorila.

Ko sta dospela do izhoda, je Riko stekel naprej, da izvrši, kar mu je bilo naročeno, župnik pa je počasi krenil proti vrtnim vratom. Tu je srečal Steineggeja.

»Vi tukaj!« je vzkliknil.
»Zvon, slišal sem zvon,« je odvrnil Steinegge z ginjenim glasom. »Kako strašno je to! Jokati bi moral za tem mojem.«

Objel je duhovnika in s težavo zadržal ihtenje. Nato je pristavil:

»Ali grem lahko naprej? Ste videli gospod Silla?«

»Hm!« je dejal don Inocencij. »Pa še kako!« In pripovedoval mu je vse, kar se je zgodilo in kar mu je povedal Riko.

Steinegge je bil ves razburjen. Skoraj ni utegnil čakati, da bi don Inocencij končal. Skoraj stekel je proti hiši, odkoder je prihajal vrtnar, ki se mu je očitno zelo mudilo in ki starca niti ni spoznal.

Na stopnicah je srečal Fani in Kati. Fani je jokala in neprestano ponavljala:

»Hočem proč odtod, hočem proč odtod!«

»Saj boste šli, draga,« jo je mirila Kati. »A zdaj vendar ne morete zapustiti svoje gospodinje v bolezn!«

»Me nič ne briga! Proč hočem!«

»Moj Bog, moj Bog!« je zastokala Kati in pogledala Steineggeja, ki se jima je umaknil k ograji in ju gledal začudeno. Hotel jo je nekaj vprašati, ko je nenadoma zaklicala grofica Foska z vrha stopnic:

»Momolo! Kje je Momolo?«

»Tako, blagorodjete!« je odvrnila Kati in odhitela navzdol. Fani, Steinegge pa je odšel navzgor.

»Momolo,« je dejala grofica, ko je zagledala Steineggeja in je v prvem hipu mislila, da je sležabec. »Je oni dobro razumel? Voz mora biti tukaj ob šestih. Ah! oprostite!«

»Odhajate, gospa grofica?«

»Da. Proklet bodi trenutek, ko sem prvič stopila v to hišo.«

Nepo je poklical mater z vrat salona. Skozi odprta vrata je Steinegge videl odvetnika, ki je sedel pri mizi in imel pred seboj več pol papirja. Grofica je vstopila v salon. Nepo pa je zaprl vrata Steineggeju na obraz. Ta je odšel v ložo, kjer je našel Vezza, naslonjenega na ograjo. Približal se mu je s klobukom v roki, da bi govoril z njim. Vezza pa mu je namignil, naj uide in prislubnil.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja pri iskanju službe vsaka beseda L. 0,30, pri ženitovanjskih oglaših je beseda po L. 1.—, pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po L. 0,60. Davek se računa posebej. Male oglase je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Dobe:

Preprosto dekle

za vse isčem za 1. febr. k mali družini. Predstaviti se samo dopoldne s knjižico. Naslov v upravi »Slovenec« pod 374.

Objave

Semen. krompir iz Danske

Takoj naj pridejo po semenski krompir vsi, ki so prejeli nakaznice od Gospodarskega urada, od črke A do L.

Naprošam dotičnega

gospoda, ki je našel karabinjersko legitimacijo, da se zgleda v lokalni kjer jo je oddal ali na karabinjerski postaji na Poljanski cesti zaradi nagrade.

Vajenci

Frizersko vajenko

sprejme frizerski salon Fr. Cokan, Breg št. 1.

Vajenca

proti takojšnji plači — sprejem v trgovino s mešanim blagom. Ponudbe na upravo »Slovenec« pod: »Pošten 315«. (v)

Kupimo

Kupimo:

vseh vrst snažno pohištvo, pisalne in pogrezljive šivalne stroje, globoke otroške vozičke, gasperčke, stredilnike, gramofon kovečke in dobro ohranjene plošče — ter druge uporabne predmete prodaste v trgovini »OGLED«, Mestni trg 2 (vhod skozi vežo).

Naročajte in širite

»Slovenec«!

Prodamo

Štedilnik

kompletno železje za vgraditi, 2 plošči in pol, 21 col. lev. nov, napredaj. Rožna dolina, Cesta V/4.

Razprodaja sank

različne velikosti in različnega pohištva. Gasogeno Merkur, Puharjeva št. 6.

Gasperčke in peči

ter stredilnike različnih velikosti — razprodajamo po zelo nizkih cenah. — Gasogeno - Merkur, Puharjeva 6.

Mize in stole

dobro ohranjene, prodam po nizki ceni. Vprašati: Poljanska cesta št. 7, gostilna.

Suhe gobe

in sveže pomaranče prodaja Gospodarska zveza v svojem skladišču na Bleiweisovi cesti 21. 29.

Posestva

Ugodna naložba kapitala

je priložnostni nakup parcel v najbližji periferiji Ljubljane, blizu cestne železnice v izm. 440 do 760 m². — Vsa pojasnila daje Pristavec Franjo, realitetna pisarna, Ljubljana, Cesta Ariella Rea št. 3.

Kurivo

Premoq

DRVA

I. POGAČNIK, Ljubljana, Bohoričeva 8. Tel. št. 20-32.

Razno

Vloge in prošnje

v Italijansko sestavljajo, prepišuje in razmnožuje, izvršuje vse informacije ter razne osebne usluge »SERVIS BIRO«, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

† Umrl nam je v 84. letu svojega življenja, po dolgi, mučni bolezni in previden s tolažili sv. vere, naš predobri in nenadomestljivi soprog, oče, dedek, pradedek

ANTON MAIER

šolski nadzornik v pokoju

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, dne 20. januarja 1943, ob 15. uri z Zal. iz kapelice sv. Jožefa, na pokopališče k Sv. Križu.

Venci se na željo pokojnikovo hvaležno odklanjajo.

Ljubljana, 19. januarja 1943.

Žalujoci ostali.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da nam je v 65. letu starosti, prevedena s tolažili svete vere, umrla naša ljubljena soproga, predobna mati in sestra, gospa

Rojc Ivana roj. Brolih

soproga mizarskega mojstra

Pogreb predrage pokojnice bo v sredo dne 20. januarja 1943, ob dveh popoldne iz hiše žalosti, Pavšičeva ulica 29, na pokopališče v Dravljah.

Ljubljana, dne 18. januarja 1943.

Žalujoci: Ivan, soprog; Franc, Ivan, Alojzij, sinovi; Marija, hčerka — in sorodstvo.

Javljamo žalostno vest, da je umrl gospod

Viljem Morbacher

nadpivovar Delniške družbe pivovarne Union

S pokojnim je izgubilo podjetje pridnega sodelavca, nameščenci pa dobrega tovariša in skrbnega predstojnika.

Pokojniku bomo ohranili trajen, časten spomin.

Ljubljana, dne 19. januarja 1943.

Ravnateljstvo, nameščenci in delavstvo Delniške družbe pivovarne »Union«

Zapustil nas je danes naš ljubljani mož, očka, brat in svak, gospod

Viljem Morbacher

nadpivovar pivarne »Union«

v 61. letu starosti. Pogreb nepozabnega pokojnika bo v četrtek, dne 21. januarja 1943, ob treh popoldne z Zal. kapele sv. Nikolaja na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Leipzig, dne 19. januarja 1943.

Žalujoci:

Josipina, žena; Jožica, Vili, Oskar, otroci; Oskar, brat; Marija Kner, svakinja.

Edgar Wallace:

51

Skrivnost skrivljene sveče

Roman

Salvolio ni posnemal strogosti svojega gospodarja. V Karovi odsotnosti je prirejal na njegov račun manjše orgije. Iz Drača si je pripeljal baletke, ki naj bi ga zabavale. Na svoje bankete in zabave je vabil ugledne sosede, zakaj v palači je bil, ko ni bilo Kara, najvišji gospod.

Tisto noč so svojo zabavo potegnili dlje ko navadno. Sodeč po svetlobi, ki je že prodirala skozi okno, je moralo biti okoli štirih zjutraj, ko so se okovana vrata odprla in je vstopil ko mavra pijani Salvolio. Zdelo se mu je, da je imel s seboj eno izmed baletk, ki bi si pač rada ogledala vse prostore v palači.

Obstal je precej časa ob vratih, govoreč brez zveze v nekem jeziku, ki je bil najbrž turški, ker nisem razumel ne ene besede.

Dekle, kakršna koli je bila, je bila nekoliko prestrašena, kakor se mi je zdelo. Razumel sem, zakaj se mu je odtegovala. Oklepal jo je z roko okoli života in se naslanjal nanjo. Strahu niso izražale samo njene oči, ki jih je vsako toliko uprla vame, temveč ves njen obraz. Povedati moram njeno zgodbo. Ni spadal v tiste kroge, iz katerih je Salvolio dovažal v palačo baletke, da bi zabavale njega in njegove goste. Bila je hči nekega turškega

trgovca iz Skadra, ki se je spreobrnil in postal katoličan.

Oče se je po prvi balkanski vojni preselil v Drač in tu je Salvolio videl dekle. Ne da bi poznal očeta, ji je začel po svoje dvoriti, dokler je ni pregovoril, da je prav tisti dan zbežala od doma in prišla k svojemu nesrečnemu ljubčku v palačo. Povedal sem vam to, ker je odločilnega pomena za moje nadaljnje življenje.

Dekle je bila torej prestrašena in je skušala zbežati iz celice. Najbrž se je bala razkuštranega jetnika, a gotovo tudi pijanca ob sebi. Salvolio pa ni maral oditi, ne da bi prej pokazal svojo oblast. Zibajoč se je približal do mesta, kjer sem bil zlektnjen, vihteč za vsak slučaj v roki dolg nož, in me začel izzivajoče zmerjati, česar sem bil pa že navajen.

Potem me je kakor slučajno brenil v rebra, ob čemer pa tudi nisem občutil kake posebne bolečine in ne ponižanja. Salvolio je že prejel tako ravnal z menoj in sem se že utrdil. Sredi njegove vne me sem zapazil za njim še neko pričo nenavadnega prizora.

Dekle je bila ob pragu in se je umikala proti vratom, gledajoč s sočutjem in obupano prizor Salvolijskega nasilja. Potem se je nenkrat pojavil za njo neki visok Turek. Sivo brado je imel in je grozno gledal. Dekle se je obrnila, ga zagledala in odprla usta, da bi zakričala, a prišlec ji je dal znamenje, naj molči ter pokazal na temo, ki je bila zunaj. Brez besede se je pomaknila k njemu, ne

da bi njeni sandali povzročili začudenje v mojih očeh, da je prestal in se obrnil.

Stari Turek je stopil za korak bliže, ga objel z levico in bila sta kakor smešen par, ki hoče zaplesati valček. Turek je bil za celo glavo višji kakor Salvolio in je moral biti neznansko močan.

Gledala sta si iz oči v oči in medtem ko se je Salvolio naenkrat zavedel, ga je Turek lepo sunil med rebra... Tako se mi je vsaj zdelo, a Salvolio je grozovito zakašljal, omahnil v Turkovih rokah in se zgrudil na tla. Turek se je sklonil, očistil dolgi nož v Salvolijskem jopiču in ga nato spravil za pas. Potem je z očmi ošvignil mene, stopil proti vratom, a se ustavil, pomislil in se ozrl. Rekel je nekaj po turško, česar nisem razumel, potem pa je spregovoril francoski.

»Kdo ste?« me je vprašal.

Povedal sem mu, kolikor se je dalo na kratko. Tedaj se je vrnil, pogledal verige in okove, ki sem jih imel na nogah, in je zmajal z glavo.

»Nikdar bi se jih ne mogli oprostiti,« je rekel.

Prijel je precej dolgo verigo, jo ovil dvakrat okoli roke, dal pod koleno ter jo sunkoma povlekel k sebi. »Krak!« se je zaslišalo in veriga je bila pretrgana. Ovil mi jo je okoli pleč in me dvignil.

»Ovijte si verige okoli života, efendi,« mi je rekel, pa še vzel izza pasu revolver in mi ga dal.

»Preden se vrnete v Drač, bi ga še potrebovali,« je pripomnil. Za pasom je imel polno orožja — še trije revolverji so mu ostali, kakor sem videl. — Očitno je prišel pripravljen, da bi se bil. Skrivaj smo prišli na cesto v lepo prostost.

Bilo je drugič v osemnajstih mesecih, da sem bil spet na zraku in kolena so se mi klicala od šibkosti in razburjenja. Stari je bil zaprt za seboj vrata ječe in šel naprej, da bi poiskal dekle, ki ga je čakala ob jezeru. Tiho je ihtela, a ko ji je nekaj zašepetal, je prenehala z jokom.

»Moja hči nama pokaže pot,« je rekel. »Jaz teh krajev ne poznam, ona pa še predobro.«

»Da povem na kratko,« je nadaljeval Lexman, »popoldne smo prišli v Drač. Nič nas niso zasledovali. Moje odsotnosti in Salvolijskega trupla niso odkrili do poznega popoldne. Spominjate se, da razen Salvolija ni smel nihče v mojo ječo. Zato si ni upal nihče v njej kaj iskati.«

Stari me je pripeljal v svojo hišo, ne da bi nas kdo opazil, nakar je dal poklicati nekega svaka ali katerega sorodnika, da bi me rešil okovov. Moj gostitelj je bil Hussein Effendi.

Se tisto noč smo odšli v manjši družbi, da bi obiskali nekega starčevega sorodnika. Bal se je posledice svojega dejanja in zato je iz previdnosti, hoteč, če bi bilo potreba, poiskati zavetje pri kakem še bolj divjem turškem plemenu, ki bi ga ščitilo.